

TRANSMITTERI

SUOMEN FARMAKOLOGIYHDISTYKSEN JÄSENLEHTI

No. 122 34. vuosikerta

3-4/2017

Otto Haukkala ©

LEHDEN TÄSSÄ NUMEROSSA:

Puheenjohtajan palsta	3
Vuoden 2017 väitöskirjapalkinnot	4
Lääketutkimussäätiön neljä vuosikymmentä	5
Toimintasuunnitelma vuodelle 2018	8
Muistokirjoitus Vesa Venho	10
Penkereen perinteitä	12
SFY:n vuosikokous ja 70-vuotisjuhlasymposium	15
Jäsenasiat	16
Kokousskalenteri	17
SFY:n johtokunta	19

Julkaisija: Suomen Farmakologiyhdistys

Toimitus: Tiedotussihteeri Jonne Laurila

Yhteystiedot: Turun yliopisto, Farmakologia, lääkekehitys ja lääkehoito,
Kiinamyllynkatu 10, 20520 Turku.

Puh: 0400 655159, e-mail: tiedottaja@sfy.fi.

Painatus: Viestipaino Oy

Osoitteenmuutokset: osoitteessa <http://www.sfy.fi/jasentietojen-paivitys.html> tai e-mail: tiedottaja@sfy.fi

Materiaalin toimittaminen Transmitteriin: Seuraava Transmitteri nr. 123 (1/2018) ilmestyy keväällä 2018. Lehteen tarkoitetut kirjoitukset ja tiedotteet pyydetään toimittamaan tiedotussihteerille sähköpostitse. Toimitus pidättää oikeuden lyhentää, otsikoida ja käsitellä lähetettyjä kirjoituksia.

Hyvät farmakologit,

Suomen juhlavuosi huipentui itsenäisyyspäivän juhlallisuuksiin eri puolella maata. Juhlavuoden teema ”yhdessä” ja itsenäisyyden arvostus konkretisoituivat upealla tavalla juhlinnassa.

SFY on viettänyt juhlavuotta ”työn merkeissä”. Keväällä järjestettiin korkeatasoinen yhteiskokous, jonka teemana oli lääkkeiden väärinkäyttö. Vuosikokouksessa kutsuttiin ansioituneita suomalaisia farmakologeja, lääkintöneuvos Pekka Anttila, professori Pekka T. Männistö, professori Pertti Neuvonen, professori Olavi Pelkonen ja professori Pauli Ylitalo, SFY:n kunniajäseniksi. Heidän kunniakseen järjestettiin syyskokouksen yhteydessä tieteellinen symposium teemalla ”100 vuotta suomalaista farmakologiaa”. Kunniajäsen, professori Jouko Tuomisto käsitteli avausesitelmässään suomalaisen farmakologian virstanpylväitä. 100-vuotias Orion tarjosi puitteet symposiumille, ja Orionin tervehdyksessä johtaja Antti Haapalinna kertoi Orionin tarinan. Suuret kiitokset Orionille! Uudet kunniajäsenet pitivät erinomaiset esitykset omasta kosketuspinnastaan farmakologiaan ja SFY:een. Vielä kerran onnittelut kunniajäsenille!

SFY:n syyskokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat, vahvistettiin vuoden 2017 tilinpäätös sekä hyväksyttiin vuosikokouksessa esitellyt sääntömuutokset. Toimintasuunnitelma vuodelle 2018 löytyy sivuilta 8–9. Johtokuntaan valittiin uusina jäseninä dosentti Anni-Maija Linden (HY), yksikön päällikkö Liisa Näveri (Fimea) ja Medical Advisor Tuomas Peltonen (MSD Finland). Tervetuloa mukaan! Haluan myös kiittää lämpimästi sääntöjen mukaisesti ”täysin palvelleita” johtokunnan jäseniä, professori Markku Koulua, professori Eero Mervaalaa ja johtaja Erkki Palvaa panoksestanne SFY:ssä.

Ensi vuosi on SFY:n 70. toimintavuosi. Vuosikokous ja tieteellinen symposium järjestetään 24.–25.4.2018 Helsingissä ja 70-vuotisjuhlailallinen 24.4.2018. Tarkempaa tietoa löytyy sivulta 15.

Rauhallista joulunaikaa ja menestystä vuodelle 2018!

Kuopiossa 11.12.2017

Markus Forsberg

VUODEN 2017 VÄITÖSKIRJAPALKINNOT

Suomen Farmakologiyhdistyksen (SFY) ja Suomen Kliinisen Farmakologiyhdistyksen (SKFY) syyskokoussymposiumissa Turussa 23.11.2017 luovutettiin sekä SFY:n että SKFY:n väitöskirjapalkinnot.

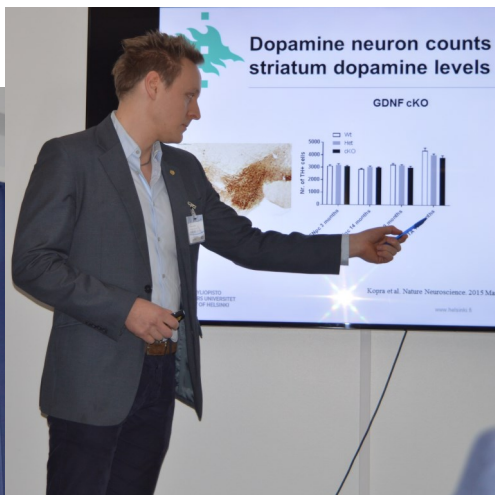
Suomen Farmakologiyhdistyksen vuoden 2017 parhaan väitöskirjapalkinnon sai Helsingin yliopiston tutkija FT Jaakko Kopra väitöskirjastaan *"Endogenous GDNF as a regulator of midbrain dopamine neurons"*. Väitöskirjan ohjaajana toimi Dos. Petteri Piepponen ja Dos. Dos. Jaan-Olle Andressoo Helsingin yliopistosta.

Suomen Kliinisen Farmakologiyhdistyksen vuoden 2017 väitöskirjan tunnustuspalkinto luovutettiin Turun yliopiston tutkija LT Heli Halavalle hänen väitöskirjastaan *"Statin adherence, utilisation, and prescribing patterns. Improving effectiveness of treatment"*. Väitöskirjan ohjaajana toimi Prof. Risto Huupponen ja Prof. Jussi Vahtera Turun yliopistosta.

Molemmat väitöskirjapalkinnon saaneet pitivät esitykset väitöskirjatöistään syyskokoussymposiumissa.

Heli Halava

Jaakko Kopra

Kuvat: Petri Vainio

Lääketutkimussäätiön neljä vuosikymmentä – intomielestä ja ahkeruudesta vakaaseen tukeen

Useimmille Suomen Farmakologiyhdistyksen jäsenille Lääketutkimussäätiö on tuttu keväisin jaettavien matka-apurahojen kautta. Viime aikoina on voitu jakaa 500 – 1 000 euron apurahoja tukemaan osallistumista alan tieteellisiin kongresseihin maailmalla, yhteensä 13 000 – 16 000 euroa vuosittain.

Mistä kaikki sai alkunsa?

Suomen farmakologiassa tapahtui voimakas kansainvälistyminen 1970-luvun alussa. Erityisen merkityksellinen oli IUPHARin 6. maailmankongressin saaminen Helsinkiin vuonna 1975. Haaste oli valtava, enin osa työstä tehtiin talukoilla. Kongressin presidenttinä toimi professori Matti K. Paasonen. Kongressi onnistui erinomaisesti; ETYKin kanssa samaan aikaan Helsinkiin kokoontui yli 3500 farmakologia.

Kongressista jäi tuottoa viisaiden valintojen ja hyvän taloudenpidon takia. Tärkeä oli Sveitsin frangin valitseminen osallistumismaksuvaluutaksi, vaihtokurssi kehittyi suotuisasti tänä aikana. Lisäksi talousvaliokunnan puheenjohtajan Heikki Vapaatalon johdolla onnistuttiin myymään Proceedings-julkaisuoikeudet Pergamon Pressille asialliseen hintaan. Vuonna 2008 Eeva Moilasen johdolla Tampereella järjestetyn 5th International EDHF Symposiumin tuotto lahjoitettiin Lääketutkimussäätiölle.

Suomen Farmakologiyhdistyksen syyskokous päätti 13.11.1976 perustaa Lääketutkimussäätiön ja varata sen peruspääomaksi 70 000 mk. Perustettavan säätiön lukuun oli hankittu 49 neliömerin liiketila Pasilasta. Siitä luovuttiin 30.9.2008.

Säädökirjan allekirjoittajina olivat Matti K. Paasonen ja Erik Klinge. Oikeusministeriö hyväksyi säätiön perustamisen 25.3.1977 ja se merkittiin säätiörekisteriin 9.9.1977. Ensimmäisen hallituksen muodostivat Jouko Tuomisto (pj.), Heikki Vapaatalo (varapj.), Esko Iisalo, Heikki Karppanen, Pertti Neuvonen, Matti K. Paasonen, Pentti Peltola, Reijo Purasmaa ja Pentti Saari.

Vuosikymmenten aikana yhdistyksen jäsenet Erkki Solatunturi, Vesa Venho ja Olavi Tokola ovat toimineet ansiokkaasti tilintarkastajina.

Lääketutkimussäätiön tarkoitus

Lääketutkimussäätiön tarkoitus on edistää farmakologian ja sen lähialojen tieteellisen tutkimuksen kehitystä tukemalla farmakologien ja muiden lääkeainetutkimusta tekevien sekä alan järjestöjen pyrkimyksiä entistä tehokkaamman ja turvallisemman lääkehoidon kehittämiseksi ja soveltamiseksi yhteiskunnassa ihmisen parhaaksi.

Lahjoitukset

Lääketutkimussäätiön ensimmäisen vuosikymmenen aikana saatiin lääkealan yrityksiltä lahjoituksia, jotka voitiin sitten jakaa isompina tutkimusapurahoina. Sittemmin liike-elämän sääntelyn tiukentuessa nämä lahjoitukset hiipuivat. Erityisen ilahduttavaa on kuitenkin, että Orion Pharma on myöntänyt joka toinen vuosi

Lääketutkimussäätiön valitsemalle farmakologian tutkimuksessa ja opeutuksessa ansioituneelle henkilölle tunnustusapurahan. Summa oli alun perin 15 000 mk, nyt 2 500 euroa) ja saajia on ollut 15 henkilöä. Ensimmäisen apurahan sai Suomen Farmakologiyhdistyksen 40-vuotisjuhlakokouksessa Heikki Ruskoaho, viimeksi vuonna 2016 Outi Salminen.

Lääketutkimussäätiöön kuuluvat edelleen Aimo Pekkarisen rahasto (vuodesta 1981) ja Mauno Airaksisen rahasto (vuodesta 1994).

Apurahat

Kaikkiaan Lääketutkimussäätiö on jakanut vuosina 1978 – 2001 yhteensä 732 000 mk (213 apurahaa) ja vuosina 2002 – 2017 yhteensä runsaat 287 000 euroa (231 apurahaa). Nykyisin jaettava summa on hallituksen päätöksen mukaan yhteensä 13 000 – 16 000 euroa. Matka-apurahoja myönnetään nuorille tutkijoille kansainvälisiin kongresseihin ja erityisesti alan maailmankongresseihin.

Uusi säätiölaki tuli voimaan vuonna 2015

Uuden säätiölain mukaan säätiön varainhoidon tulee olla suunnitelmallista. Edelleen laki sisältää tiukat lähipiirisäännöt ja huolellisuusvelvoitteen (hankittava riittävät tiedot päätösten pohjaksi). Lääketutkimussäätiön hallitus hyväksyi 26.4.2017 sijoitussuunnitelman, johon varojen hoito perustuu.

Lääketutkimussäätiön varat on nyt sijoitettu kymmeneen suomalaiseen suureen pörssiyritykseen. Valintaperusteena on hyvä osingonmaksuhistoria ja yrityksen vakaat näkymät.

Eero Mervaala ja Heikki Vapaatalo ansaitsevat erityisen kiitoksen viime vuosien suurten muutosten läpiviemisestä, samoin asiamiehet Ilkka Reenilä ja Esko Kankuri.

Lääketutkimussäätiön puheenjohtajana vuonna 2017 on toiminut Hannu Raunio ja varapuheenjohtajana Anni-Maija Lindén, asiamiehen tehtävistä on vastannut Olli Kärkkäinen.

Lopuksi

Lääketutkimussäätiö perustettiin neljä vuosikymmentä sitten intomielisen talkootyön ja rohkeuden hedelmillä. Vuosikymmenten aikana apurahat ovat muuttuneet alun tutkimusapurahoista kansainvälisiin kongresseihin osallistumisen tukemiseen. Tukea on voitu jakaa lähes 450 apurahan muodossa. Lääketutkimussäätiön varat on sijoitettu vakaisiin suomalaisiin pörssiyhtiöihin hajautetusti ja toiminta ei vaadi isoja resursseja. Suomalaisen farmakologian kansainvälistyminen jatkuu.

Teksti:

Pekka Anttila

SFY:n uusi kunniajäsen

Kuva: Petri Vainio

Pekka Anttila Turussa 23.11.2017

TOIMINTASUUNNITELMA 2018

1. Tavoitteet

Yhdistyksen tarkoituksena on toimia farmakologiaa harrastavien yhteenliittymänä sekä edistää farmakologian ja sen lähialojen kehitystä Suomessa järjestämällä tieteellisiä esitelmätilaisuuksia ja kokouksia. Tarkoituksensa tukemiseksi yhdistys pyrkii myös lisäämään farmakologian tunnettuutta tiedeyhteisössä ja suuren yleisön keskuudessa, vahvistamaan farmakologioiden asemaa sekä kannustamaan nuoria tutkijoita ja asiantuntijoita alalle. Yhdistykseen voi kuulua varsinaisia jäseniä, kunniajäseniä, kirjeenvaihtajajäseniä ja kannattajajäseniä.

2. Kokoukset

Yhdistys pitää vuosittain kaksi varsinaista kokousta. Yhdistyksen vuosikokous pidetään maaliskuuhuhtikuussa ja syyskokous elokuujoulukuussa johtokunnan määräämänä päivänä. Kokousten yhteydessä järjestetään tieteellinen symposium.

3. Johtokunta

Yhdistykselle valittu johtokunta kokoontuu 2-5 kertaa vuosi- ja syyskokousten lisäksi. Johtokunnan kokoukset voidaan järjestää myös puhelin- tai sähköpostikokouksina.

4. Kansallinen toiminta

Sääntömääräisten kokousten yhteydessä järjestetään tieteellinen symposium. Tieteellisten symposiumien laatua pyritään edelleen parantamaan valitsemalla ajankohtaisia teemoja, kutsumalla kansainvälisesti tunnettuja huippututkijoita luennoitsijoiksi sekä tekemällä yhteistyötä lähialojen tieteellisten yhdistysten kanssa. Kokouksissa käsitellään myös farmakologian opetukseen liittyviä teemoja.

Yhdistys jakaa apurahoja nuorille tutkijoille kansainvälisiin kokouksiin osallistumista varten sekä myöntää ansiokkaan farmakologian väitöskirjan palkinnon. Yhdistys antaa tarvittaessa farmakologiaan ja sen kehittämiseen liittyviä lausuntoja.

Yhdistys ylläpitää sähköpostilistaa, jota hyödynnetään tiedottamisessa. Yhdistys julkaisee jäsenlehti Transmitteria 3-4 kertaa vuodessa (2 numeroa sähköisenä versiona ja 1-2 paperiversiona). Transmitterin rinnalla julkaistaan tarvittaessa sähköistä ajankohtais-tiedotetta Synapsia. Yhdistys ylläpitää myös verkkosivuja, joilla on tietoa yhdistyksen toiminnasta, kokouksista ja ajankohtaisista asioista sekä Transmitteri-lehtien sähköisen arkisto.

Yhteistyötä Suomen klinisen farmakologian yhdistyksen (SKFY), Suomen toksikologiyhdistyksen (STY) ja Suomen farmaseuttisen yhdistyksen kanssa sekä yliopistojen

lääketutkimuksen tohtoriohjelmien ja niiden kansallisen yhteenliittymän kanssa pyritään lisäämään farmakologian kehittämiseksi, jatko-opiskelijoiden integroimiseksi farmakologiyhteisöön ja korkeatasoisten tieteellisten symposiumien järjestämiseksi.

5. Kansainvälinen toiminta

Yhdistys on sekä IUPHAR:n että EPHAR:n jäsen. Yhdistyksen edustaja(t), ensisijaisesti puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja/tai sihteeri, osallistuvat sekä IUPHAR:n että EPHAR:n kansainvälisiin kokouksiin. Professori Markus Forsberg toimii EPHAR:n hallituksen jäsenenä ja professori Eeva Moilanen IUPHAR:n hallituksen jäsenenä. SFY:n kansainvälistä näkyvyyttä ja edustuksia pyritään lisäämään.

Professori Ullamari Pesonen toimii SFY:n edustajana Nordic Association for the Publication of BCPT:n hallituksessa.

SFY on hyväksynyt EPHAR:n European Certified Pharmacologist (EuCP) -statuksen otettavaksi käyttöön Suomessa. Sertifiointin tavoitteena on tuoda farmakologien osaaminen näkyväksi ja parantaa farmakologien asemaa. Kansallista EuCP-arviointiprosessia ja -ohjeita valmistellaan EPHAR:n EuCP-asiantuntijoiden avustuksella.

6. Suomen farmakologian kansallinen komitea

Suomen kansallinen farmakologian komitea toimii yhdistyksen yhteydessä. Yhdistyksen johtokunta ja virkailijat muodostavat kansalliskomitean. Kansalliskomitea on yhteistyöelin, jonka tehtävänä on linkittää kansallinen farmakologiyhteisö kansainväliin kattojärjestöihin (IUPHAR, EPHAR) ja muodostaa kansainvälistä yhteistyötä tekevien tutkijoiden asiantuntijaverkosto.

Komitea pyrkii lisäämään yhteistyötä lähialojen kansalliskomiteoiden kanssa (aivotutkimus, biotieteet, ravitsemustieteet, fysiologia ja toksikologia).

Kansalliskomitea hakee kansainvälisen toiminnan tukemiseksi toimintatukea Tie-deakatemiaiin neuvottelukunnalta.

7. Tiedottaminen

Yhdistys tiedottaa kokouksista ja ajankohtaisista asioista Transmitterissä, uutiskirje Synapsissa, verkkosivuilla ja sähköpostilistalla.

8. Talous

Toimintansa rahoittamiseksi yhdistys kerää henkilö- ja kannattajajäsenmaksua. Syyskokous päättää jäsenmaksun suuruudesta. Jäsenhankintaa tehostetaan vuonna 2018.

Symposiumien järjestämiseksi pyritään hakemaan tukea ja avustuksia soveltuvista lähteistä sekä solmimaan yhteistyösopimuksia yritysten ja muiden farmakologian kehittämisestä kiinnostuneiden yhteisöjen kanssa.

In memoriam

Farmakologi, junailija ja saunoja on poissa (Vesa Venho 1946–2017)

Vesa Matti Kalevi Venho syntyi Helsingissä lääkäri-isän ja herastuomari-äidin perheeseen 2. marraskuuta 1946 kuuluen siten sodanjälkeisiin suuriin ikäluokkiin. Vesa kuoli 70-vuoden iässä 10. elokuuta 2017.

Vesa kirjoitti ylioppilaaksi Lahdessa Kannaksen yhteislyseossa 1965, suoritti lääketieteen lisensiaatin tutkinnon 1971 Helsingin yliopistossa, missä myös väitteli 1976 aiheenaan *”Studies on drug absorption from abnormal gastrointestinal tract in rat and man”*. Väitöskirja koostui kuudesta osatyöstä, joista peräti kolme oli yksin tehtyjä, mikä saattaa jälkeinpäin ajatellen viitata yksinäiseen kulkijaan, jollainen hän olikin. Vesa nimitettiin alma materinsa farmakologian dosentiksi 1980. Kliinisen farmakologian erikoislääkärin oikeudet hän sai 1988.

Vesa oli mainio seuramies, mitä parhain, kun sille päälle sattui kongressimatkoilla ja monesti muutenkin. Vesa oli myös saunamies viimeisen päälle ja kantava voima ”Penkereen” (Farmis 1962 -2002 Siltavuorenpenger 10:ssä) kellarikerroksen keskiviikoittaisissa, työpäivän jälkeisissä saunailloissa. Hän jatkoi uskollisesti mukana vielä farmiksen jätettyäänkin saunakamarimuseossa aina samalla tuolilla jutustellen. Sillä, että lääkäri-isä Veikko Venho teki 1940-luvulla Arvo Ylpön johdolla tutkimusta lasten saunomisen sietokyvystä, lieenee ollut vaikutusta asiaan. Vesakin oli koehenkilönä, jälkeinpäin laskien enintään kolmevuotiaana. Sivumennen voidaan todeta, että nuorin tutkimuksen lapsista oli kolme vuorokautta ja pienin koehenkilö painoi 2 015 g. Eettisiä toimikuntia tuskin oli tuolloin olemassa.

Vesa teki pitkän rupeaman farmakologian assistenttina ja apulaisopettajana, yhteensä 11 vuotta. Sen jälkeen hän toimi 1980–1986 osastonjohtajana Lääkelaboratorion farmakologian ja mikrobiologian osastossa. Kiertävä elämä vei sen jälkeen kolmeksi vuodeksi Tilkan Keskussotilassairaalan sisätautien osastonlääkäriksi ja lääkintäluutnantiksi. Kiskoilla pysyttiin, koska Vesa toimi VR:n sivutoi-

misena lääkärinä 1989–1996. Hän oli myös 1993–2001 Lääkelaitoksen pysyvä asiantuntijalääkäri, jonka käsien kautta ja silmälläpidon alla hyväksyttiin tai hylättiin monia valmisteita. Vesa hoiti myös 35 vuotta eri lääkärikeskuksissa yksityislääkärinä potilaitaan saavuttaen heidän luottamuksensa. Tähän tehtävään liittyi hänen kuolemaansa asti jatkunut blogipalvelu: anonyymi potilas kysyjänä, kokenut Vesa vastaajana.

Mutta mitä olisi mies ilman harrastuksia, joiksi Vesa mainitsi ilmailun, ammunnan ja asekeräilyn sekä metsällä liikkumisen usein myös kamera olalla. Kaikkein tärkein oli kuitenkin kaiketikin rautatie ja junat. Vesa oli yksi neljästä yksityishenkilöstä, jotka pelastivat purkamiselta 6,4 km Jokioinen-Minkiö rataa, jolla on kulkenut kesäsunnuntaisin 1978 alkaen säännöllinen museojunaliikenne. Museojunassa Vesa nähtiin erilaisissa tehtävissä virkapuvussa ja -lakissa. Viimeksi mainitut harrastukset selittävät sitä, että Vesa valittiin kesällä 1975 Suomessa siihen mennessä suurimman tieteellisen kongressin, 4 000 osanottajan IUPHAR:n kongressin kuljetuspäälliköksi.

Tapasin Vesan viitisentoista vuotta sitten, kun hän yhtenä maamme harvoista gastroenterologian farmakologeista antoi lausunnon oppilaani väitöskirjasta. Vierailimme hänen kesähuvilallaan Kanta-Hämeessä Lammilla, missä Vesan pihassa oli kaksi höyryveturia ja radanpätkä huvilalta rantasaunalle. Kiireen vuoksi jäi matkakokemus kokematta. ”Palataan asiaan”, jäi toteutumatta lopullisesti. Kaipaan Vesaa Ystävänä ja hänen ”kihertävää” nauruaan, jollaiseksi kuvittelen Veikko Huovisen kuvaaman Mooses Pessin naurun olleen.

Suomen Farmakologiyhdistys kiittää aktiivista jäsentään ja pitkäaikaista tilintarkastajaa menneiltä vuosikymmeniltä.

Vesa Venho 1946-2017

Teksti:

Heikki Vapaatalo

Penkereen perinteitä

Helsingin yliopiston farmakologian laitoksen perustamisen voidaan katsoa tapahtuneen joko 1922, jolloin lääketieteellisen kemian ja farmakologian professori **Yrjö Airila** sai yliopistolta varoja farmakologian opetusvälineisiin, tai 1924, jolloin farmakologiseen laitokseen perustettiin assistentin ja vahtimestarin virat. Laitos toimi tuolloin Hallituskatu 9:ssä silloisen Suurkirkon kupeessa yhdessä huoneessa, jonka Airila oli luovuttanut lääketieteelliseltä kemialta farmakologialle. Lähes 40 vuotta myöhemmin, syksyllä 1961 valmistui uusi laitosrakennus Siltavuorenpenkereelle anatomian ja fysiologian viereen ja fysiikan laitoksen naapuriin. Seuraavan vuoden keväällä, kun olin tenttinyt ensimmäisen klinisen oppiaineen, *lääkeaineopin*, taktikoin muutaman muun kurssikaverin kanssa hakeutumalla sananmukaisesti ”samoilla saranoilla” professori **Armas Vartiainen** luo erikoistoihin. Näin arvelimme voivamme saada paremman arvosanan. Arviomme osui oikeaan, mutta se edellytti vuoden työskentelyä laitoksella. Toki uusi laitos, humanit opettajat ja itse oppiaineekin vaikuttivat valintaamme. Vartiainen osoitti heti kaksi viimeksi tullutta, **Eero Tourusen** ja minut ulos ja apulaisprofessori **Matti K. Paasosen** hoiviin. Kurssimme taisi kaikkiaan olla aika pinko, koska lähes puolet kurssista aloitti jo kandidaattiasteen tutkimustyön ja parisen kymmentä kuudestakymmenestä kurssilaisesta sai aikanaan professuurin.

Farmakologia sai virallisesti isosta uudesta talosta puolitoista kerrosta (5-6), mutta tiloja löytyi myös kellarikerroksesta, ja tilat taisivat jossakin vaiheessa lisääntyäkin vaihtokauppojen kautta. Lisäksi 7. kerroksen ”eläintalissa” farmiksella oli omat tilat, ja aikanaan toimistotiloiksi muutettiin pari käsittelyhuonetta, joihin muutti kaksi ”ihmisenmuotoista apinaa”, joista minä olin toinen. Opettajien huoneet olivat ovien takana, joissa parhaimmissa oli ”liikennevalot”. Laboratorioihin pääsi kurkistamaan kapeasta ovesta olevasta ikkunasta. Ei oltu nykyajan ”akvaariossa”, vaan rauhallisessa kirjoitushuoneessa - ken sen sitten aikanaan sai. Kuudennen kerroksen professorin huoneesta oli upea näkymä Pitkällesillalle, merelle ja Hakaniemen torille. Eteisessä oli oma vessa ja isossa valoisassa huoneessa seinään upotettuna koko huoneen korkuinen ”kassakaappi”, jossa laitoksen arvotavarat säilytettiin. Pääsin nauttimaan kaikesta tästä ajanani 1992–2001. Näiden lisäksi minua opiskeluajasta lähtien kiehtoivat kuudennen ja viidennen kerroksen

väliset *kierreportaat*. Luulen, että rakennustoimikunnassa tiedekunnan edustajana ollut professori Vartiainen vaati ne farmiksellekin, koska sekä anatomian että fysiologian laitoksissa oli sellaiset. Niitä alas kulkiessani muistelin aina Hitchcockia.

Toinen erikoisuus oli ilmeisesti farmakologien ehdotuksesta rakennettu *tutkimussauna*. Se oli talon kellarikerroksessa pohjoispäädyn hissin vieressä. Seinässä oli reikiä, joita kautta ujutettiin johtoja valvontahuoneen puolelta saunaan. Nuorena tutkijana pääsin mukaan Paasosen tutkimukseen, jossa hän selvitti, estääkö klooripromatsiini koehenkilöiden kehon lämmön nousua saunassa. Olihan lääkkeen havaittu anestesian yhteydessä aiheuttavan ihmisellä lämmön laskua. Sain mukaan vapaaehtoisiksi kurssikavereitakin. Saimme viikon ajan lääkitykseksi ”larkkua” muistaakseni 25 tai 50 mg päivässä. Kokeen aikoihin minun piti lukea patologian tenttiä ja riustella. Kummastakaan ei oikein meinannut tulla mitään. Mutta ei tullut julkaisuakaan, koska huolimatta lämpömittareista suussa, kainalossa ja peräaukossa, mainittavaa kehon lämmön nousua ei tapahtunut edes plasebolla. Yksi kurssikavereistani kiinnostui kuitenkin sauna-aiheesta ja väitteli sisätaudeilla aikanaan saunan terveellisyydestä ja haitoista sydänpotilailla. Saunominen oikein annosteltuna osoittautui turvalliseksi heillekin. Tietääkseni vain yksi farmakologinen väitöskirja ”syntyi saunassa”, vuonna 1996 **Jyrki Vanakosken** tutkimus saunan vaikutuksista lääkkeiden farmakokinetikkaan. Muutokset eivät terveillä koehenkilöillä olleet kovin merkittäviä.

Farmiksen saunavuoro oli keskiviikkoisin kirjastossa pidetyn seminaarin jälkeen. Itse saunassa, jonka lämpötila vaihteli 70-80 asteen välillä, juteltiin hiljalleen ja vain mukavia. Ylhäällä istuivat Vartiainen ja Paasonen ja **Erkka Solatunturi**. Mukaan mahtui joskus joku nuorempikin, joka tosin saattoi aluksi joutua seisomaan oven suussa. Pesimme toistemme selät, mutta aivan erityisen suosittu oli Vartiaisen leveä selkä, jota me juniorit jynssäsimme. Tällä välin kiukaan päälle ripustetussa teräsvuoassa kypsyi *saunamakkara*, sen ajan ”HK:n sininen”. Makkaran syönti ja olut tai muu juoma merkittiin siniseen vihkoon ja maksettiin Rouva **Rantalaiselle** kerran kuussa. Alun pitäen ”saunakamariksi” suunniteltu tila oli aivan liian pieni alati kasvavalle saunojajoukolle. Niinpä käyttöön otettiin koko talon väestönsuojatilat, jonne professorin huoneen vanha nahkakalusto ja muita huonekaluja oli varastoitu. Kaikilla vakisaunojilla oli vakipaikkansa. Vartiainen istui

mahtavassa nahkanojatuolissa, Paasonen yleensä yksin nahkasohvalla, minä ansait-
sin aikanaan nahalla päällystetyn käsinojaisen tuolin. Keskustelu kulki tutkimukses-
ta tiedekuntaan, yliopiston hallintoon, ajankohtaisiin asioihin ja politiikkaankin. Var-
tiainen, joka oli ”viimeisen päälle” herrasmies löysi aina syyn vahvastikin kritisoida
ikätoveriaan Kekkosta.

Laitoksella ei sinuttelu ollut itsestään selvä. Professori Vartiaiselle olin kandidaatti
Vapaatalo, kunnes tapahtui. Lieneekö ollut sen jälkeen, kun sain laudaturin vuoden
erikoistöistä ja kirjoitin kypsyysnäytteen. Mitenkään ennakoimatta professori nousi
”saunakamarissa” nojatuolistaan, ryntäsi minua kohti käsi ojossa. Pieni pöytä kaa-
tui, ja pyyhe hänen vyötäisiltään putosi. Siitä lähtien olimme Armas ja Heikki. Se oli
juhlallista! Naistohtoreiden sinuttelu ei ollut itsestään selvää. He harmittelivat jos-
kus ääneen, että ”jannut saunassa”. Esimiehet ilmoittivat, että kaikki voivat tulla,
mutta ilmeisesti vastaavaa saunaseuraa ei sitten heidän kesken syntynyt.

Professori **Kärki** muuten sai sekä kierreportaat että saunan Oulun uudelle farmiksel-
le, mutta samanlaista saunakulttuuria ei käsittääkseni syntynyt. Tampereelle emme
saaneet kumpaakaan. Tutkimussaunan puuttuessa teimme tutkimuksemme UKK-
instituutissa.

Näin joulun alla voitaneen kertoa hieman farmiksen joulujuhlasta, jota saattoi edel-
tää joulusaunakin. Juhla pidettiin aina kirjasto- ja kokoushuoneessa, ja kaikki meillä
tutkimusta tehneet, myös sairaalassa toimivat kollegat, tulivat mieluusti mukaan.
Rouva Rantalainen oli aloittanut hyvin varhain aamulla puuronkeiton ja hauduttami-
sen pienen keittiö-kahvihuoneen liedellä. Puuroa syödessä seurattiin tarkoin, kenen
naimattoman juhlijan puuroon tarjoilijat, vuodesta toiseen samat punaposkiset ja
-pipoiset tarjoilijapojat **Pertti Neuvonen** ja minä, piilottavat mantelit. Ainakin kerran
mantelit ennustivat oikein ja johtivat häihin. Luonnollisesti tarjolla oli myös ”glögiä”
Eikka Ruusulan tiukasta alkoholikirjanpidosta huolimatta sekä kahvia, torttuja ja
muuta hyvää. Kun iloiset juhlat lähestyivät loppuaan, nuorempi väki alkoi kuiskutel-
la keskenään jatkopaikoista. Joskus kuiskailua ei tarvittu, kun varttunut väki ymmär-
si poistua ajallaan. Näin syntyi Penkereen hyvä henki, jonka myötä myös työt sujui-
vat arkena.

*Teksti: Heikki Vapaatalo (Emeritusprofessori, jolla hyvä, mutta valikoiva muisti
ja vilkas mielikuvitus)*

SUOMEN FARMAKOLOGIYHDISTYS
Finnish Pharmacological Society

SFY:n vuosikokous ja 70-vuotisjuhlasymposium 24.-25.4.2018, Helsinki

SFY täyttää 70 vuotta ja sen kunniaksi järjestetään korkeatasoinen tieteellinen symposium 24.-25.4.2018 Helsingissä. Symposiumin teemana on "Medicinal Chemistry Meets Pharmacology", ja se järjestetään yhteistyössä Suomen farmaseuttisen yhdistyksen/FinMedChemin sekä Suomen peptidiyhdistyksen kanssa. SFY:n 70-vuotisjuhlailallinen on 24.4.2018 ja vuosikokous 25.4.2018.

The Annual Meeting & the 70th Anniversary Symposium of the FPS 24.-25.4.2018, Helsinki

The FPS organizes 70th anniversary symposium on 24.-25.4.2018 in Helsinki. The theme of the symposium is "Medicinal Chemistry Meets Pharmacology" and it is organized in collaboration with the Finnish Pharmaceutical Society/FinMedChem & the Finnish Peptide Society. The 70th anniversary dinner takes place on the 24th and the annual meeting on the 25th.

SAVE THE DATE!

SFY:N JÄSENEKSI LIITTYMINEN

Suomen farmakologiyhdistyksen jäseneksi hyväksymisen edellytyksenä on, että asianomainen toimii tai on toiminut farmakologian tai sen lähialojen tutkimus- tai opetustehtävissä. Lisäksi vaaditaan kahden jäsenen suositus ja johtokunnan puolto. Jäseneksi hyväksyminen vahvistetaan Suomen Farmakologiyhdistyksen yleiskokouksissa. Hakemuslomake ja tarkemmat ohjeet löytyvät yhdistyksen kotisivuilta (www.sfy.fi)

SFY:N SÄHKÖPOSTILISTALLE LIITTYMINEN

SFY:n sähköpostilistalla tiedotetaan yhdistyksen ajankohtaisista asioista sekä esimerkiksi farmakologian alan koulutuksista. **Lisäksi osa jäsenpostista ja e-Transmitteri lähetetään jäsenille ainoastaan sähköisessä muodossa sähköpostitse, joten sähköpostilistalle kannattaa ehdottomasti liittyä!** SFY:n sähköpostilistalle liittyt automaattisesti, kun päivität yhteystietosi käyttämällä jäsentietojen päivityslomaketta osoitteessa <http://www.sfy.fi/jasentietojenpaivitys.html> tai lähettämällä päivitettyt jäsentietosi (nimi, arvo/titteli, posti-osoite, ja sähköposti-osoite) otsikolla SFY-LISTA sähköpostitse osoitteeseen tiedottaja@sfy.fi. Jäsentiedot kannattaa päivittää vaikka ihan varmuuden vuoksi silloinkin kun et ole varma mitä tietoja olet viimeksi rekisteriimme antanut. Näin varmistat että postimme saapuu aina oikeaan osoitteeseen.

AJANKOHTAISTA TIETOA FARMAKOLOGIAN JA LÄHIALOJEN KURSSEISTA

FinPharmaNet:n uudet kotisivut löytyvät osoitteesta <http://finpharmanet.fi/>.
FinPharmaNet-verkoston yliopistojen järjestämät kurssit löytyy osoitteesta <http://finpharmanet.fi/?s=2-courses>.

KOKOUKSIA

Kotimaassa

24.-25.4.2018

Suomen farmakologiyhdistyksen 70-vuotisjuhla ja tieteellinen symposium.
Juhlasymposiumin teemana on "Medicinal Chemistry Meets Pharmacology".

22.-26.1.2018

The 5th Nutrition Winter School, Levi , Lappi.

www.nutritionwinterschool.fi

Ulkomailla

30.5.-1.6.2018

First Nordic conference on personalized medicine 2018, Nyborg, Denmark

<http://www.norpm2018.com/>

1.-6.7.2018

IUPHAR 18th World Congress of Basic and Clinical Pharmacology, Kyoto,

Japan <http://www.wcp2018.org>

Kokous- ja koulutustiedotteita voi toimittaa SFY:n tiedotussihteeri
Jonne Laurilalle: tiedottaja@sfy.fi

BCPT Nordic Prize

BCPT Nordic Prize 2017 -palkinto on myönnetty professori Thue W. Schwartzille Kööpenhaminasta tunnustuksena hänen 40 vuotta kestäneestä tutkimuksesta molekyyelifarmakologian alalla.

BCPT

Basic & Clinical Pharmacology & Toxicology

Impact Factor 3.176 !

Hyvää joulua ja uutta vuotta

2018

Transmitterin lukijoille!

Prof. Markus Forsberg

Puheenjohtaja
Itä-Suomen yliopisto,
Farmasian laitos,
farmakologia
PL 1627, 70211 Kuopio
Puh. 040-355 3780
e-mail:
puheenjohtaja@sfy.fi

Prof. Ullamari Pesonen,

Varapuheenjohtaja
Turun yliopisto
Biolääketieteen laitos,
farmakologia, lääkekehitys ja
lääkehoito
Kiinamyllynkatu 10
20520 Turku
Puh. 02-333 7258
e-mail:
ullamari.pesonen@utu.fi

Dos. Risto Kerkelä

Oulun yliopisto
Biolääketieteen laitos,
farmakologia ja toksikologia
PL 5000, 90220 Oulu
Puh. 08-537 5252
e-mail:
risto.kerkela@oulu.fi

Dos. Riina Nieminen

Tampereen yliopisto,
Lääketieteen yksikkö,
immunofarmakologia
33014 Tampere
Puh. 040-190 1495
e-mail:
riina.m.nieminen@uta.fi

Dos. Outi Salminen

Helsingin yliopisto
Farmasian tiedekunta,
Farmakologian ja
lääkehoidon osasto
PL 56, 00014
Helsingin yliopisto
Puh. 029-415 9640
e-mail:
outi.salminen@helsinki.fi

Prof. Erkki Palva

Fimea
PL 55, 00034 FIMEA
Puh. 029-522 3300
e-mail:
erkki.palva@fimea.fi

Prof. Markku Koulu

Turun yliopisto
Biolääketieteen laitos,
farmakologia, lääkekehitys ja
lääkehoito
Kiinamyllynkatu 10
20520 Turku
Puh. 02-333 7548
e-mail: markku.koulu@utu.fi

Prof. Eero Mervaala

Helsingin yliopisto
Biolääketieteen laitos,
farmakologia
PL 63, 00014
Helsingin yliopisto
Puh. 09-191 25355
e-mail:
eero.mervaala@helsinki.fi

Dos. Jukka Mäenpää

AstraZeneca
Research and Development
Patient Safety
Pepparedsleden 1,
SE-43183 Mölndal,
Sweden
Puh. +46 31 77 61715
fax +46 31 77 63765
e-mail: jukka.maenpaa
@astrazeneca.com

Kannatusjäsenemme

Santen

ORION
PHARMA

 VERMAN